XVI.

S. Basilii magni
Quo pacto Gentilium libros in
primis Christianos legi opor-
teat adolescentes. Liber Unus.
Interprete Leonardo Aretino.

E 237
ms.

ihs

Codex mei Leonardi Martinotij Fanensis.

[illegible] marsilij

14

Iste liber est mei Petri Leonardi

Hic Liber est diui basilii

Leonardi aretini ad colucium
florentinum in traſlatione
mag. baſilii primum incipit

EGO tibi hunc librum
coluci ex media ut
aiunt grecia delegi,
ubi eiuſmodi rerum
magna copia & infinita pene
multitudo. Nec ueritus ſum
ne abſte ut parum liberalis ac
ſane ingratus accuſarer. ſi ex tā
ta habundātia tam parum
manus ad matterem. Neq; enim ex te
nūc idago. neq; ita amens ſum ut
exiſtimem hac tantula re ſum-

mis tuis erga me officiis satisfac-
ere posse. Sed ut mercatores sol
ent degustacionem aliquam rerum
venalium accipere. quo facilius
de illarum emptione deliberare
queant. Sic ego cum cuperem
pro tuis singularibus meritis et
summa qua in me benivolentia quicquid
mea opera labore industria effi-
cere possem ante unum conferre.
hanc tibi libram transcripsi quasi
degustacionem quandam studiorum
meorum. Que si tibi doctissi-
mo homini probata esse sensero.
maiori cum fiducia deinceps
aggrediar. tuo gravissimo atque opti-

mo iuditio confirmatus & ia non
paruis munusculis. s; maiorib;
tecum agam q̃q̃ id q, muneris de
paruitate supra dixi no ad lib-
rum ipm s; ad conuertendi
laborem conferri uolo. Nam &
si liber ipse breuis ÷. tãtu tn̄ po
deris ei adicit. Basilii nomen.
ut magnus putari debeat au
ctoritate scribẽtis. Que qdz apd
graecos tãta ÷ et seueritate
uite. & sanctimonia mo. & pra-
eterea optimar artium stud-
io. sacrar lrãr doctrina. cet- ut
eris ferme omnib; extimetur
pcelere. Sed cum sint pmlt

atq̄ inclīti libri. quos ille accura-
tissime scriptos reliquit. nos im-
p̄ntia hunc potissimū delegim̄.
quod maxime eum conducere
ad studia nr̄a arbitrati sumus.
Atq̄ ideo libentius id fecim̄. quod
auctoritate tanti uiri ignauiā
ac puersitatē eoꝝ cupiebamus
refrigē. q̄ studia humanitatis
uitupant. atq̄ ab his horrendū
censent: qđ iis contigit fere. q̄ ea
tarditate ingenii sunt. ut ⁊ ualeant
intueri. q̄ cum ad nullam par-
tē humanitatis asp̄irare ip̄i
possint nec alios q̄dem id bē facē
arbitrāt. Sꝫ hos cū sua ignora-

Ut n̄ altum neq̄ egregium:

tia relinquam. nã. n. digni sũt.
de qbus uerba fiãt. Et iã Basi
lium ipm audiamus. in quo
animadeuerte queso quanta
grauitas sit.

.FINIS.

Magni Basilij quo pacto genti
lium Libros inprimis Legere
christianos adolesentes oport
eat Liber incipit feliciter.

MVLTA Sunt filiique
hortãt me ad ea uob
consulenda: que opt
ima esse duco. queq;
vobis si illa seqmini profutu
ra confido. Quippe & huiusm

odigetas & multar rer usus. &
insup qd omnia maxime docet
inutranq parte mutationes sa-
tis ee expertum humanarum rer-
me fecere pitum. Itaq possum
iis q nup uitam ingressi sunt.
quasi uiam aliquam qua tut-
issime proficiscantur. ostendere.
Accedit ad hoc qd naturali nece-
ssitudine me post parentes nemo
est uobis propinquior; quā ob-
rem ego qdem erga uos nomi-
nis beniuolētie habeo. q ipsi pa-
rentes. Vos aut puto. nisi forte
me uestra mens fallit. cū me in
tuemini. parētum desiderio ha-

ud quoque moneri. Si igitur que a me
dicentur suscipere ac sequi para- ea uos
ti estis. in secundo eritis ordi-
ne laudatorum apud hesiod-
um. Si minus. ego sane nic- Hesiodus
hil molestum dicam. Vos autem
meministis carminum illorum.
in quibus ille poeta inquit optimum
illum esse. qui se ipsum quae agen-
da sunt conspicaret. Sequen- .P.
ti autem gradu. qui aliorum consilia
sequeretur. qui vero ad neutrorum
aptus esset. eum penitus esse in-
utilem. Nec vos ulla admi-
ratio teneat si quotidie ad ma-
gistros euntibus vobis. ueterumque

uirorum et igenio & doctrina pst-
ancium. p ea q illi scripta reliq-
re continuum usum & familia-
ritate hntibus. E go aliqd util-
ius ex me ipo inuenisse pfitear.
E quidem hoc ipm moniturus ue-
nio. no oportere uos eiusmodi
uiris ita mntis uestre gubena-
cula pmittere. ut quocunq ducant. eos sequamini sz id dum-
taxat qd utilitatem affert ab
illis accipientes. S cire etiam
si sic opus cotendere. quae g ea
sint et quemadmodum discer-
nat. id iam uobis aperiam. hic
sumens initium. nos quidem

o filij. hanc humanam . uitam nic-
hil omnino esse arbitramur nec bo-
nam q̄cq̄ extimanduz cēsemus,
neq; appellandum q̄d utilitatem
nobis uiciusq; supeditet. Non ita atq;
dignitatem. non amplitudinez
maiorem. nō corporis uires. nō
formam. n̄ magnitudinē. non
aceteris hominib; habitos hon-
ores. nō ipm̄ inpium. nō q̄c q̄d
dipt in hac uita excelles. sed
Longius nr̄e procedut spes. & ad
alterius uite p paratione cuz
cta molimur. Que ig̃ ad hāc
uitam cōferant. ea nos totis uir-
ib; optanda quęrendaq; ēē arbitr-

amor. Qui vero illuc usque pervenire
nequeunt. ut nullius momenti despi-
cienda. Quae nam tamen ista sit vi
ta. et quo pacto illa vivatur. id sa
ne ostendere plus negotii esset quam nos
in presentia suscepimus. Maior-
es et auditores quam ipsi nunc estis ad sus-
cipiendum requirit. hoc solum cum
dixero satis abunde vobis dixisse
putabo: si quis omnem post creatos homi-
nes felicitatem mente concipiat.
simulque in unum cogerat universam.
ne parvam quidem partem
illorum bonorum adequare comperiet.
Sed a minimo illius vite bono omnia
humana simul collecta magis abe

ſſe q̄ umbram & ſomnium a ueris
rebȝ. I mouō ut propiori utar
ſimilitudine quanto in omni re
ptioſior eſt aīa q̄ corpuſ tanta utri-
uſq; uitę differentia ÷. A d hanc
porro uitam ſacri ducūt ſermo-
neſ ꝑ occulta nos erudienteſ. don-
ec tn̄ profūdum illoꝝ ſenſuum
per ętatem nobiſ ꝑcipere poſſe nō
licet / in aliiſ nō omino diuerſiſ
q̄ı in umbriſ quibuſdam ſpeculiſq;
oculoſ mentiſ exercere debemuſ.
eoſ imitāteſ. q ad certam ſe cōpe-
rant. q & ſaltu & motum anuū
in ludo exercitati. callidiuſ de incepſ
in certamen deſcēdūt. et nobis

profecto certam coddam i cubere
patandam ẽ. & quidẽ omnium certa
minũ maximum. cuius gra
cuncta tentãda sunt. & totis ui
rib; incũbẽdũ ad huius rei pp
arationem & poetis. & oratorib;
& scriptorib; ceteris. omnib; denique
hominib; inherendum. unde
nobis ad ingenii exercitacionem
aliqua sit accessura utilitas.
Velut igitur qui tingunt. cum pri
mo quibusdam modis id quod color
em recepturũ sit. pparant:
Tandem postea colorem sup indu
cunt. siue purpureum. siue qu
em uis alium. eodem nos itidem

modo sicut indelebilis sit apud nos
publicatis sententia capimus. cum
his externis disciplinis fuerimus im-
buti. tunc sacris & occultis opera dab-
imus & qui solem in aqua prius uide-
re assuefacti. ad ipsam lucem dirig-
emus intuitum. Si qua ergo conuen-
entia utriusque sit pastus nobis erit
talis cognitio. Si autem nulla
sit. ea tamen ad inuicem conferre & in quo
differant intueri noscere. non parum no-
bis fructus prebebit ad potioris con-
firmationem. Sed quia similitudi- Similitudo
ne utemur ad hanc rem ostendendam.
Nempe ut plante propria uirtus
est. fructum producere. afferunt.

tamen aliquem ornatum & frondes ipse
Veritas fructus — circa ramos diffuse. ita profecto et
anime precipuus quidem fructus est
ueritas. non inamenum tamen est hac
externa circumdari sapientia. que tamquam
frondes quedam & fructui tegmen prebeat
& speciem intuentibus leciorem
Moyses — ostendat. Hec fecisse autem Moy-
sem illum summa prudentia uirum
cuius apud omnes gentes maximum
est in sapientia nomen. quo non prius
ad dei contemplationem accessit quam in egy-
ptiorum disciplinis mentem exercuisset.
Daniel — Hec eadem ferunt et de daniel sap-
ientissimo cum apud babylonios chald
orum sapientiam imbibisset postea rerum

diuinaꝝ attigiſſe doctrinam. S zı
iam ſatiſ abunde demonſtratū eſt
non inutilem eſſe mētibꝫ nrīſ
hāc externeā ſc̄ia. N unc uō q̄ pac
to illa nobiſ accipiēda ſit dicēd
um uidet̄. Primo igr̄ ut apertiſ
incipiam cū illi ueteres mlti form
eſ q̄ ſint nō omnibꝫ. que ab ipīſ
dicūtur adhibēda eſt menſ. Sz
quom excellētum uiroꝝ facta
aut dicta commemorant tunc
tota mente moueri atq; infla-
mari debem̄ maxīe q; conari ut
taleſ ipi ſimuſ qualeſ ipi fuere.
Cū uō improboꝝ hominū me
tionem īcidūt fugienda ē illoꝝ

immitacio a puelis quae salutē de non
secus atque ipsi fuerunt ulixem ad
syrenum cantus. praeciē n. cuius
fabulationes uirae quaedam sūt
ad facinora. Quam obrem om
ni diligentia curandū est ne et
illam quam plerūque sermonē
ht festiuitatem latenter aliquid
ad imitamus mali ut iiq uen
ena mella pmixta absorbet.
In poetas. Non igitur laudabimus poetas
cum iurgia referūt nec cū scurras
aut amantes aut hebrios aut dica
cesfamitat nec cum diuite me
sa cantuque dissoluto felicitatē
Contra dos diffiniūt. Minime uero cum.

de diis aliquid dicunt maxime cum
de illis ita narrant quod plures sint atque
discordes nam apud deos & frater
in fratrem coniurat & parentes
filiis & filii parentibus inferunt be
lla. De eorum vero adulteria atque am
ores & scelestos concubitus & eos
maxime summi ac principis
omnium ut illi asserunt iou
is. quod de pecudibus quidem fine ru
bore quis diceret reliqui nunc usque in
scena versantur. Haec eadem
dicenda sunt & de veteris scrip
toribus & tunc maxime cum
ad voluptatem loquuntur.
Sed nunc oratoris artem invenerit

do imitabimur nec .H. iniudicio
nec usq; alibi mentiri nos de-
cet q recte ac uerum it[er]
unt e eligimus qbus iter dicta-
te sut iudicia legis praecep-
to. S; tunc maxime orato-
res amplectem[ur] cu aut [uirtutem] exto-
lut aut illuminat [uirtutem] encia. Ut e-
n. ex floribus ceteri q[ui]d[em] sumut
p[re]ter odorem atq; colorem apes [uero]
& mella inde sciut excip[er]e.
ita q no solam festiuitatem
uerboz sequut[ur] fructu aliq[ue]
precip[er]e possut. S; q[uonia]m in apu
mentionem incidim[us]. pleriq;
hac similitudine; illi tenere nec

omnes pariter floreſ adeunt nec ſi q-
uaſ adeunt eoſ totoſ aſſumunt.
ſed eo ſolo ablato. quod operi ſuo ap-
tum ſit. reliquum omne valere
ſinant. Et noſ quidem ſi ſapimus
cum id exceperimus quod veritati am-
icum conſentaneumque ſit. ce-
tera omnia tranſgrediemur et
velut in roſiſ legendiſ ſpines vi-
tamus. ita quantum utiliter
ſcriptum eſt accipietes reliqua
que nocere poſſunt declinabimus.
Principio igitur diſciplinarum quam-
libet conſiderare oportet. & adhuc
dirigere lapideſ ad filum
dorico proverbio redigentes.

Et quoniam ad aliam hanc nostram vitam per vir-
tutem ascenditur. Virtus autem ipsa
multum a poetis multum ab historicis
multo et magis a philosophis laudatur.
eorum verbis maxime est inheren-
dum. non enim parvum habet utilitatis
consuetudo quedam et familia-
ritas virtutum in tenellis iuve-
num animis confusa. cum ma-
xime inherere soleat. et pene in
delebilia esse. que in tenera eta-
te discuntur propter animorum
mollitiem profunde immissa. Et q-
uid aliud hesiodum voluisse
putandum est. cum illa de scrip-
sit carmina. que universi decantant.

Asperata

Aſpera inquit primo. & pene in
uia & ſudoriſ cotinui & laborū
plena eſt uia. q̄ ad uirtutem du
cit. Quamobrem n̄; cuiuſ ui
eſt ꝑꝑ arduitatem illā capeſſē
nec capeſſenti facile ad cacumē
euadere. Sed ubi id ſupera
uiſ exceſſ faſtigio uidere lic&. Lata
ut uia illa leuis ſit & pulcra
atq; expedita & longe iocū- & facilis
dior q̄ alta q̄ ad uicia ducit
q̄ uniuerſam ſimul arripi poſ-
ſe ipſe idē poeta teſtat̄. Michi
qdem uidet̄ n̄ ob aliud q̄ ut
nos ad uirtutē probitatemq;
hortaret̄ iſta dixiſſe. ne lab-

boribꝫ uicti ante finē desiste-
remus. Sed & siquis alius simil-
iter uirtutē laudarit eius ser-
mones promptissime recipiem*us*.
Ego aūt equidam uiro q*ui* ad īue-
stigādas poetarū mētes acutissi-
mus habebat audiui cū diceret
totam homeri poesim laudē
esse uirtutis. Omnia q*uae* illius
pō*sit* e huc tēdere nisi q*uae* interd-
um icidnt*er* sit. Verū in eo loco
ut maxime id patere cū finxit te
phaseorū ducē naufragio eiectū
tantum absuisse ut illos qu-
ibus & solus & nudus apparuit
uerecundia aliqua auertet

quādo. quidem pro uestib; uir-
tute illā dixit ornatū ut pri-
mo regia eum reuerita sit.
deinde reliqua feacū multitu-
do tāti putauit. ut relictis ep
ulis quib; cōmensabat unū
illum cuncti intueret nulluq;
eorum esse qeo tempore magis qc
q̄ ab diis optaret quā ulixē
fieri. qq̄ et nudum et naufrag-
um. Aiebat ille poetarum
interpres hoc in loco homerus cla-
ra uoce clamare. O homines
sit uobis cura uirtutis que et
cum naufrago simul enatat. &
in litore nudum eiectum for-

tenacis socacibus uenabili hoīe;
ostendit. & profecto ita res est.
cetera oīa nō magis possidentur, sunt
q̄ certa sui sunt, talari Ludo huc
& illuc trascuntia. Sola uirt
& uiuenti & mortuo stabilis est
& firma possessio. q̄ ratione mo-
tus in uidet solo; cum inquit
non e ad diuites. At nos p mutabi-
mus cū uirtute diuitias qm
uirtus firma est diuitias uō
alias alius possidet similia ijs si-
nt & atheo grūd dicta q̄ icit.
deum quecumq; tandem is
senserit uarie homib; & tal-
entum apprendere alio enim

diuitijs
tȷ̄e . affluere alio nichil poſidet
Hec eadem fere apro dico ſophiſta
quodam in loco ſuorum librorum
decurrente ac uitijs ſapienti-
ſſime ſcripta ſunt. cuiq; pre-
ſtande ſunt aureſ. m. n. ſpernendus eſt ille uir. l ſuo ita
inquit quantum ego meminiam
tuis uerba non teneo niſi quod
ſine metro ſic ait herculem
cuius adoleſcens . eet ueſte
ferme etatis diu ſecum mult
um q; dubitaſſe utra uia
caperet cum duas uideret una
uoluptatis alteram uirtutis.
l necer ambigendum autem duas

acessisse matronas. has uero esse &
uirtutem & malitiā statimq;
quod igitur & si ille silerent mani
festam fuisse diuersitatem illarum.
Videri n. alteram accuratissime or
natam, fluentem deliciis & om
nium uoluptatū examen post se
trahentem. hanc itaq; omnia osten
tantem & multo etiā plura poli
centem secū. trahere herculē
temptauisse. Alteram asperam
& duram seuereq; intuentem
talia econtra dixisse policeri
se nec uoluptatem aliquā nec
quietem sed labores pericula sudo
resq; infinitos terra mariq; tole

randos. Premium autem illorum
fore ut ille aiebat deum fieri et h
anc demum herculem sequtum fuisse
dicit. Et fere omnes qui modo aliquid
in philosophia scripsere ut quisquam
maxime potuit virtutem lau-
davere, quibus sane credend-
um est conandumque ut iuitam
id ondamus. nam quisquis ea que al-
ii verbis dumtaxat philosophantur
rbus ipsis affirmat is uere sapit ce
terquo sicut umbre uolitant. nec
secus ea res se habet quam si pictor egre-
giam viri formam imitatus sit,
autem hic re uera non talis existat qualem
ille in tabula expresserit. Q. iii. ii.

uirtutē icōt. hominū laudāt ap-
lissimis q; uerbis extollūt. ipi uō &
libidinē temperātie. et ꝗstuz ius-
titie āte ponūt. hij ĩna sententia
nil differūt ab histrionib; qui cū
poemata ī scena agūt sepe ut re-
ges uel ut potētes prodeunt cū
neq; reges sint neq; potētes prod
~~ūt cū neq reges sint neq; potēt~~
liberi es neq ōīo forsitaz. At q musi-
cus qdem si id uitare ullo mō po-
test nūq patit lyrā disonare ne
q; coriprīceps incōcinū sibi cor-
habere. Ipe uō qspiā secū dissi debit
neq uitam consentaneam
Euripides uerbis pstabit. Sed euripide

auctore linguā q̄ͩ uualle dicet menere; ꝯ̄ mutatam mā- sisse. et bonū uideri quam eē mag̃ cupiet. at hic est ultim̃ iniure terminus. S ꝫ quid credere oportet platoni, uideī iustum! cum nō sis. kaig̃ que de uitute scripta sunt ita ut dcm̄ est accipienda ceseo. Cum aut̄ p̄clara facta maiorum aut memori e successione aut poetarum aut historicorum libris usq; ad nr̄am etatem conseruata sint. N ec hi qui dem gn̄is utilitatem negligemus ut ecce pericles athenien

Vltim᷒ iniue termin᷒.

Plato

Pericles

liscum cum qdam exsori homi-
nib; probris lacesseret nichilo e
irritatus nec animo comoto sed
per uniu̇sam die͞ psuu͞atu͞ est
cu͞ ille nullo male dicto abstin-
et͞ hic u͞o tamq̄ ea res nichil ad
se pertinet ot[en]eret. V espere
acut iam & tenebris exortis cu͞
iurgator ille uix eo tempore
abire uellet pi[c]ides famulo
cum lumine accito prosequutus
est ipm ut si qua lo[bi]garet eet h͞c
ad phiaz exercitatio. J tem cu͞
Euclides qdam iratus euclidi megarem
sinetem minaret͞ id q; se fact
urum [iuramento] firmaret euclides iu

rauit cōtra se profecto illum pla
cturum effecturū q nec sibi ipse
sui foret quam qͦ ꝑtium est
aliqd huius se modi extra sucu
rere mentib3 hominū. Trage- Tragedia
die nequaquā est credē dum Ita ira efferuit set tū
diceti inimicos armauit nās
manus. Sed potissimum esset
nullo mō irasci. si id fieri n̄
pōt at rationis freno moderād
um est nec ꝑmittendū lōgius
efferri. Sed reducamus oroez
nrāz ad clarorū uirorꝫ exēpla
Laut quispiā socratez sophōn Socrates.
ici filiū faciem ei petulāti
ssime cedens socrates cito non-

repugnauit ſed illius ire acceptu
lantie ſe permiſit donec uultus
ei undique tuber fieret. Verum
ubi illius ira ſaciata eſt. ſocrat
es quidem nichil aliud egit. niſi q
fronti ſue inſcripſit nomen per
cuſſoris quemadmodum ſtatui
fieri ſolet. Ille inquit hoc opus
fecit. nec ulterius ulciſci perrexit
Hec quamuis ſimilia ſunt per di-
gna imitatione duco. hoc
enim ſocraticum illi noſtro conuenit
quod monet. ut maxillam patienti una
alteram porrigamus & tant
um abeſt ut ulciſcamur. ſed aut
pichis aut euclidis ſimile eſt

illico monenti p̄ſeq̄ntes expectare.
& benigne extolerare & inimicis boā
p̄cari. nō aut̄ maledicē. Namq;
uj in illis erit p̄eruditus is postea
p̄ceptis n̄ris ageſc&. nec q̄ inpoſſi-
bilia ſint aſpernabit̄. Haud ſane
p̄tereundum eſt Alexādri regis — Alexāder
memorabile factum qui condarij
filias incaptiuis haberet mirum — Darius
imodum. ut ab omnib; predicaba
tur. formoſas. ne uidere q̄dē uo
luit. turpe ēē ratus eos q uiros
uiciſſ& amulierib; ſupari. Hoc
illi n̄ro cōuenit. q, aſpiciens mu
lierem aduoluptatem. & ſi rē nō
cōſumet. tn̄ quia id cōcupiuit

incorde suo crimine non caret.
Clinia I llud aut Cliniae Pythagore
familiaris difficile est credere.
nō dedita opa. s; fortuito nostris
conuenire q cū posset trium tal-
entor; damnum iure iurādo
sibi delato effugere. soluē qdez
maluit q iurare quamq sine
piurio id facē licet. A udiuer
at ille. ut michi qdem uidet
preceptum dn̄i. iuramenta
uetantis. S ed redeo ad id q,
inpricipio dicebam. nō oīa nob
recipienda sūt. sed tātū utilia.
E t.n. cū ēs cibos q obesse posunt
cōpori diligenter uitem. absūdi
ssimū

est disciplinarum qb; auus alit
rationem nullā habere. sed taq
torrens aliqs qcūq; sors obtulerit.
sine delectu īmergere. E t cu;
gubernato nō temere nauem
uentis pmittat. s; ad portum
dirigat. Et Sagitarius ad signū.
et faber. & architectus finem ali
quem sue arti respiciat nos ab ei
modi opificib; icognoscendis reb;
nris supari. neq; .n. manualiu
opū finis aliqs est. uite aūt hu-
mane finis est nullus. que itu-
eant ii q bene uiuere querunt.
Quod singula rarie huc atq; ill-
uc ī uita iactarem. quid iter

nos atq; rates gubernaculis car-
entes interess& . Verum et musi-
cis gymnicisq; certaminibus
eorundem sunt exercitaciones.
quorum & praemia. Hec uullus cui
se palestra. aut praeparatio execu-
iss&. lira deinde aut tibia certat.

Polidamas
Milon

Neq; n. Polidamas id agebat nec
milo. Sed alter ante olympicum
certamen currus sistebat curre-
tes. Milon uero clipeo uncto stabat.
nec depelli ab eo ulla ui poterat.
Sed resisteb at non secus ac statua
quaedam plumbo affixa. Quod
si marsie aut olympi musicam
ess& meditati relicto puluere

atq; gymnasio sero coronas aut
gloriam assequti essent. aut effug
issent ne corpora sua derisui ha-
berent. Sed nec timotheus
relicta musica scia illuctam-
inib; versabat. assequutus fuis-
set ut cunctis musicis longe ante- Neq. N.
celleret cui tantum superextat artis.
ut concentus libuisset animos hominum
& vehementi armonia accenderet. &
rursus molli ac placida leniret.
Quippe aliquando cum Alexandri gu-
tinio eum cantum quem phrygium ap-
pellant modularetur. usq; adeo re-
gem excitasse dicitur. ut ad ar-
ma capienda prosiliret. atq;

iterum ad commensatores epulas
q; reduxisse modulatiōe mutata.
Tantas curas ħt ī masciciis egymn-
iciis q; certaminib; ad finez suū
directa exercitatio . S; qm
īcoronar atq; pugilū mētio-
nem īcidim' prosequar̄ & aliqu-
antis p̄seare. Porro illi quadā
incredibili labor̄ tolerātia cur-
es sūt addepti cū īhimtis sud-
orib; ingymnasio manerīt in
umeras q; plagas inexēcitatiōe
tulerint. Victum aūt nō uo-
luptarium. neq; iocūdū. s; qu-
em magister ludi p̄scripsit ex-
ercitarīt. Et ī ceteris omnib;

ne oratioẽ ꝑtraham. Ita iſtitu-
i ut uita eı̃ certamen acta me
ditatio fuit certaminis. tãdeꝫ
ſe nudãt iſtadio. & ſummo lab-
ore ac ꝑiculo decertãt. aut ole-
aſtri aut apij. aut eiuſ modi cor
ona donet. uictoreſq; a ſcone
biciment. Hoſ uõ qbꝫ premia
uite nr̃e adeo mirabilia pro
poſita ſũt. ut nec magnitudo
eoꝝ dici poſſit. nec numerari multitudo
utraq; aure ſecuri dormie'te's
alteram manu cape poſſe cre
dent. Permulti ſane ẽẽt i
hertia. & Sardanahaluſ ille .Sardanapilus.
primaſ omniũ parteſ inertie

Magistes
Homerus
Pittacus

udine ferret. Vel magistes for
te quem nos oratorem neque fessorem
neque cuiusque rei actorem fuisse Ho-
merus ait. Si utique homero
credendum est potiusquam pittaco
quique arduum esse bonum existit.
Multis enim laboribus susceptis vix eorum
bonorum compos fieri contingit.
quorum nichil in hac vita esse sim
ile paulo ante dicebamus. Non
igitur desidendum est nobis. nec
pro brevi voluptate maxime
spes abiciende non velimus & convi-
tia pati. & poenas subire non
hic apud homines. quam nec hoc
quidem parvum recte sentiet.

ſed aut ſb terra aut ubicumq.
ſint illa uichtia. Nam qexnō
uolutate delīqt iſ forte aliqā
dignabit' uenia. Q aut ex pro-
poſito peiora elegit nulla hīt
excuſationem quin mltiplici
poena afficiat. Quid igt faci
endum eſt dic& quiſpiam.
Q d aliud q̄ curā aīe haben
dam caeteriſ omnib; pro nich-
ilo habitiſ. Non ergo corpori
ſ; uiendum eſt. n quatum
ſūma cogit neceſſitas ſed aīa
boiſ artib; ībuenda. & exco
poꝝ uīculiſ. & paſſionꝝ ſocie
tate per philoſophiā eximeda
Illud pterea efficiendū ē ut

corpus laborum patientiſſimū
non ſit. ventri aut͞ nō ad volupt
atem ſ; ad ſb'ſtetationez porrig-
endum. Nam qſemper cenas
aut coquos mente agitat͞ epu-
las q; grā terras maria q; pſcr-
utat͞ miſerabili ad modum
ſeruitute p̄mut͞. et grauiſſio͞
dnō tributa ſedūt. Nihil le-
uius patietes. q͞ ii qui apud iſt-
ros poenas dāt uere ignem du-
cetes & cribrō aquā ferentes & p̄-
foſum uas impleē anhelantes
nullū finē laborum habentes.
Tederi aut͞ amiciri ultra q͞ necc-
ias ſit aut miſerorum eſt. ſecu

dum diogenē aut īuīor. Ita
q; occupatum esse ī cōporis or-
natu nō minus turpe ducen-
dum arbitror q; aut pelicem
esse aut adulterum. Quid n.
refert hōi gnauo xisthe amí-
ciat.ͬ an uili aliqua ueste. dū
modo cōpus ab iteṁpie tuet.
Quod & in ceteris obsuādū est
ne quid sup uacūe moliamur
nec plus corpori tribuamͣ q; ae
comodū sit. Neq;. n. minus
turpe est uiro qui uere hoc co-
gnomīe dignus ēistat nimiā
corporis curam hr̄e. q; ad ali-
am quam uis passioē̃ effemi

natū

eſſe: Om̄e porrō ſtudiuꝫ ponē ut
corpori q̄ optime ſit hoīſ eſt ſe
ip̄m ignorantiſ nec ītelligentiſ
ſapientiſ illud q̄, nō id q̄, cernitur
eſt homo. Sꝫ opuſ eſt maiori
ſapientia ut q̄ſq; nō m̄. quidtā
dem ipſe ſit poſſit agnoſcere. Verū
.n. uō id aſſeq̄. nō expiata prius
m̄te impoſſibilius eſt. q̄ lippiſ ocu-
liſ ſolem pſpicere. Expiatio aut̄
aīe fit. ut & breuiter ſimul &
habūde uob̄ dicā. p̄contempt-
um earū quaſ nobiſ ſenſuſ por-
rigunt uoluptatū nō ig̊ oculi
paſcendi ſunt abſurdiſ ſpecta
culorū miraculiſ. nō aſpectu

corporum: uoluptatis stimulos relinquentium. Non paruus sonus insidendus. quia animam corrumpere possit & [noui] negotia & ignauia ex huius modi musica gingni sol&. Sed ea musica recipienda est: qua usus dauit aut poeta sacrorum carminum regem ut ferunt ab insania liberauit. — Dauit

Pythagoras & cum iuuenibus quibusdam: uino sertis: saltuque percuitatem lasciuientibus obuiasset iussisse dicit ei qui modos tibia cantiebat ut mutata harmonia doricum personaret. Quod ubi factum est: bachantes illos adeo — Pythagoras

resipuisse ferunt. ut serta abicer-
ent: & rubore uultus uerecundiam
confessi domum abiret. tantum interest
corrupta an salubri musicam
pleare. Quam ob rem ab hac quidem
musica que nunc in usu est. non
secus abhorrendum nobis censeo
quam aqua uis feditate. Iam uero eos
uapores qui odoratum delectent
aeri immiscere aut unguentis pungi
& interdicere uobis erubesco.
Quid dicendum est de iis uolupta-
tibus que gustu ac tactu fiunt.
An dubitandum quin ille que eiusmo-
di sint. ut non quis eas caueat. ue-
teri ac feminis huic eos uelut pe-

cora copellantur. Denique ut ſu-
matim dicam uniuerſum corpus
diſpiciendum eſt niſi in luto uo-
luptatum uelimus ſub mer-
gi. aut certe tantum ei indulgen-
dum. ut philosophie. ut inquit.
Plato miniſterium preſtare Plato:
poſſit. Eadem ferme platoni &
Paulus ad moad monent dum Paulus.
ait. nos non oportere prouide-
tiam aliquam corporis here-
ad uoluptates. nam hi qui corpus
optime curant animam uero que ei ſeru-
tio uti debet negligunt nihil
ab his differunt. qui ut organa
que optima ſunt ſummo coquirunt ſtudio
ſi

artem uo egra illa organa su-
nt comparata. despiciunt.
Prorsus igr cotra s; tractu est. nam
castigare corpus & copescere eius
impetus ut immane quadam
belluam oportet. & eiusdem
adversus mam temerarios motus
rationis habena cohibere atque sedare.
n aut frena voluptatu remittere.
& aie curam abicere. & instar au-
rige violentia equorum tracti des-
erri. Et pithagoram meminisse q
cum intelligeret quenda ex fa-
miliaribus suis cibis excitacoibus
q ut pinguis fieret curare. hic in
qt n cessat molestiorem sibi car-

Mecnō

cerem instrue͞. Quod genus molestie cu͞ suspicaret͞ plato co͞pori suo impendere͞ achademia͞ in salubrem atice locum ferunt ex industria delegisse. ut plusq͞ bona͞ valitudo corporis ceu vitis nimia luxuries obeaz tem amputaret͞. Ipse q͞ iam audiui ex medicis summa͞ co͞poris ualitudinem periculosa͞ esse. Cu͞ ig͞ hec nimia idulgentia & ipi co͞pori iultis sit & aie ipedimentum afferat. in ea te studium pone͞ manifestissima isania. quod si corpus co͞temne͞ assuefacti essem

paꝝ cetera huius uite admit-
arem̃. Quid n. t̃ eẽt opuſci-
entijſ ſ; ſi uoluptateſ corporis
aſpernateꝛ C qđ; nõ uideo. niſi-
forte quem uiuarẽ ut ĩ fabul-
iſ de draconib; fert̃ reconditoſ
theſauroſ uigilãdo cuſtodire.
Qua aũt ad hec cõtēmenda ige-
nue credituſ eſſet ꝑlimũ ab
omĩ facinore & uerbo & opere
abhorreret & quicqđ ultra ſuf-
ficientiã forẽ. ſiue id dicha agle-
ba eẽt ſiue formicaꝝ aurifera-
rum opuſ. tãto magiſ deſpice-
ret q̃to minuſ idigeret. ſuffi
cientiã aũt ipa nõ libidine uolu

ptat unus; nec necessitate dimi-
enda est. Nam qui excedunt nec-
essitatis terminos similes sunt iis
qui precipites deferuntur. nichil stabile
inuenientes. ubi possint consistere.
nullus; terminum precipitationis habentes.
sed quanto plura complectuntur tanto de
et pluris indiget ad uoluptates
implendas. Denuntiatur. iii. ut aut
Solo Solon ullis est terminos. Verum ad
eam rem theognides magis ut Tegnides
enclum est. qui ita inquit. nam diuit-
ias cupio nec uoto precor. sim
contigat. ex paruo uita. agere
omni carentem molestia. Porro
non sine beniuolentia quadam in

sententia

mẽtem uenit. diogenis, huma-
na oĩa simul cõtinentis: q mag
rege ditiorem. se pdicabat quod
ipse unde licet pauciorum idiger-
et at nobis nisi phytie adsint milia
talenta & ifinita soli iugera
& nõ ociosa armẽtorum examina
nichil sat erit. O portet aut
ut ego qdẽ arbitror nec abse
te s diuitias optare: nec pnitib;
gloriari. nisi quãtũ sciat uti.
S apienter n. socrates qcũ uide
ret hominẽ diuitijs affluẽte
eaq: de causa & fastidio qdã
glãbũdũ uadere nõ prius
inquit te admirabor. qm not

uim in fuerit. quo pacto scias uitiso-
rum scis sinis. An uero phydias pol-
icletusq; si auro aut ebore glo-
riati essent. ex quib; alter iliensi
bus iouem. alter iunone arg-
iuis effinxit, ridiculi haberent
aliena bona sibi glorie fore putates.
propria uero artem qua illud au-
rum preciosius factum est silentio
pretereuntes. Hos autem humana
uirtutem non satis decoris ipam p se
habere arbitrates minori repre-
hensione dignos esse putabimus.
At diuitias quidem cotemnemus
& uoluptates despiciemus. Verum
blanditias & adulatores sectabi-

mur. & archilochee uulpis cal
liditate multiplicantes q; gaude
bimus. At nihil est quod eque
fugere debeat sapiens quam ad oste
tationem uiuere. & popularem lau
rem sequi aut uanam rationem
usq; adeo ducem uiuendi ha
bere ut & si omnes homines
reclament. nihil mutet eorum
que recte instituerat. & si infa
miam uel pericula subire prop
ter factis necesse sit. Hanc
aliter institutus est nihil diffe
rre uidetur ab egypti sophista. qui
& arbor fiebat & aqua & fera
quid.i. & quic quid liberet sibi ipse quod;

m̊ laudabit iustitiā si id placē
audientib; ītelliget. m̊ eā uit-
uperabit. s; iis apud quos loqt
iniuriā s; gratias cognoscet.
Et qd̄ proprium assentator
est ut polipus ad speciē sbiecti
soli colorem pmutat. Ita ipse
ad uoluptatē audientiū ua-
riabit sententiā. S; hec ī uiis
libris adiscenī pfectius ipsen-
tia uō cambriā aliquam
uirtutis delectplim̄. exis extra-
neis doctrinis. Qui .n. diliget̄
equā uis repogūt utilitatē
& simmutatum id agāt/ēt ut in
magna flumina mlta exm-

altis locis accipiũt īcrementa.
Nam id quod inquit poeta sipãuum patruo
supradas idque; frequenter fac-
tus non ad pecunie dũtaxat
argumentum recte dictũ fuis-
sse. putãdum est sed ad cuiuslibet
Bias scię. Bias quidem unus ex se-
ptem sapientibus filio suo ad
egyptios proficiscẽti rogãti
que patrem. quid nã agendo gra-
tum faceret. Si uiaticum
inquit ad senectutem compa-
res. uirtutem nimirum pro ui-
atico intelliges. sed actionibus
terminis illam circũ scribẽ-
ns. ut poete que eius utilita

tem humane uite ſpatio diff-
inivit. Ego autem ſiue conſtituto-
in ſenectutem ſiue uiuaciſſimi
apud nos Matuſale, qui mille
annos minus triginta dixit ui-
xiſſe, denique uniuerſum tem-
pus ex quo fuerunt homines me-
tiar, rideho puerilem eius ſe-
tentiam contemplans loqui et in-
eneſcibile ſeculum. quod quidem
tale eſt. ut que ad modum im-
ortalis anime ita & illius ſeculi
nullum finem mens poſſit concipere.

Vel quod ut uiaticum parem nuſ
omnis lapis ut dicitur mouen-
dus eſt. Vde aliqua utilitas

ad eam rem sit nobis futurā
Nos igitur quia ādua sunt & delatoriosa.
id circo tēporis feri. s; memores
illius sētentię oportet. Vt un-
umquemq; uitā probatissimā
eligere. expectare. aut ut cōs-
uetudo faciat illā iocundam
atq; dulcē; uideri ea sequi ag
gredientem. Turpe est. n. cū te-
mpus p secōdia abierit tūc
demū illud reuocare cupere.
dolorem nichil sit amplius
uocanti reditur. Ego igitur que
optima esse rebar ptim nunc uos
ad monui. ptim omni uite
tpore ad monebo. Vos autē cū

tria sunt morbor genera: ut
ne uos ei similes p̄stetis. q̄ in
sanabile est ne uita inte egrot
etis. ut pleriq solet corpore eg
rotare: Nam iis q paruo a ual
etudine agunt: ipsi p̄ficiscunt
ad medicos quō grauiore mo
bo p̄munt ad se ceratel acer
sunt. At iis q iatrabilez isana
bilit tris uetti sunt. nec uem
entes qdem medicos recipiunt
q uos nō patiamini nūc recta
ɔsilia asseruantes:

FINIS:

Ego frāciscus tursan̄ scpsi xviiii kalas
Novenbris. 1472:

Basilius codex Leonardi

Basilius [illegible] Johannis [illegible] Patri le
nardi

Iste est liber basilii est pe
tri Leonardi de

Petrus martinoti

ARTES gram

Ego Sum q regna

Ego Sum q

Basilius codex Leonardi

Basilius mei Johãnis batiste Petri Leonardi

Petrus martinotij

Maggs 63 RBC on Matlack

1/63
European
Manuscripts

63-377 £300

C/

BASILIUS. M.S.